

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Sacrorvm Ritvvm, Sev Commentaria In Rvbricas Missalis Et Breviarii Romani

In quibus origo cuiusque Ritus, Causæ historicæ, vel mysticæ, ex maiorum ingenio, Theoria, Praxis, Obligatio, & exquisitus Vsus, additis opportunè Decretis omnibus S. Rituum Congregationis, quàm breuißimiè explicantur

Gavanti, Bartolommeo

Antverpiæ, 1634

De his quæ addenda sunt in Missa, quæ celebratur ad Altare, in quo expositum est sanctissimum Sacramentum. XIV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40262

imaginarium Defuncti, quod vallari contingit in Sacerdotibus, & alijs: nam Sacerdotis caput versus Altare esse debet, aliorum verò pedes versus Altare, vt dicitur in *Rituale Romano, de Exequijs*. Sed Celebrans debet esse semper inter Altare & tumulum, seu lecticam mortuorum, absente corpore; Subdiaconus contra Altare, ad pedes lecticæ, seu tumuli: præsentem verò corpore seruat Rituale citatum.

n *Aliquantum versus cornu Epistolæ.*] Neteiga directè vertat Altari, & vt orans Sacerdos vicinior sit Altari.

o *Iunctis manibus dicit.*] Extra Missam dicuntur semper Orationes manibus iunctis: ille namque ritus est Missarum proprius, extendendi scilicet manus, vt supra diximus, initio Missæ. Oratio verò *Absolue* com-

munitur dicitur; vnde & Absolutio vocatur: sed potest etiam dici Oratio Missæ, vt in *Rituale Romano* præscribitur. quod conuenit præsertim in die Commemorationis omnium Defunctorum, & quando fiunt exequiæ Prælatorum. *Marcellus* tamen in *suo Carimon. Papali lib. 2. cap. 35.* constanter habet in Absolutione Prælatorum Orationem *Absolue*: quod mihi magis placet, addito dignitatis titulo, quam habebat Defunctus, nomini eiusdem.

Dum fit Absolutio, si eleuetur Sacramentum in aliquo Altari, neque Celebrans, neque Ministri debent genuflectere, ne sacra interrumpatur actio: & rectius fieret, si in ea eleuatione pulsatio campanulæ omittetur à ministro.

5 Deinde Celebrans faciens Crucem manu dextra super tumulum, dicit: *Requiem aternam, &c.*

Et reliqua, vt in Missali. Cantores Absolutio. & præcedene Cruce redicunt, *Requiescant*; licet pro vno fiat tur in Sacristiam.

De his quæ addenda sunt in Missa, quæ celebratur ad Altare, in quo expositum est sanctissimum Sacramentum. XIV.

1 **D**esideratur hic titulus in Rubricis Missalibus à multis; de quo hoc loco, ne desideretur amplius in hisce Commentarijs: sed in *Carim. Episc. lib. 1. cap. 12.* optimè monemur ex antiquorum documentis, vt abstinemus à Missa celebranda coram Sacramento, etiam in suo Tabernaculo ocluso. Quòd si ferat necessitas, vel suadeat alia iusta causa, puta, infra Octauam Corporis Christi, & Romæ in fine Publicæ Orationis 40. Hora-

rum; eo casu genuflexiones omnes, & actus reuerentiales debiti diligenter sunt obseruandi: quos varijs in libris Ritualibus præscriptos, & sparsim, hoc loco collegimus.

2 In primis igitur illud est notandum, quòd pro exponendo Sacramento in Altari pro initio 40. Horarum, vel spiritualium exercitationum, cantari debet Missa Votiuæ de Sacramento, quæ habetur circa finem Missalis, non autem festiuæ Corporis Christi

Christi (nisi infra Octauam eiusdem Festi casus accideret) & tempore Paschali addendum erit *Alleluia*, ut fit in alijs Votiuis Missis.

3 Dicitur vna tantum Oratio, cum *Gloria*, *Credo*, & Præfatione de Natiuitate, quia solet esse publica causa: non autem priuatis Missis hæc conueniunt.

4 Si verò accidat in Festo primæ vel secundæ classis, siue in Dominica priuilegiata primæ vel secundæ classis, tunc in Collegiatis, vel duæ cantentur Missæ, altera de Festo, seu Dominica post Tertiam, altera Votiuæ de Sacramento post Nonam, vel vna cantetur de die cum commemoratione sanctissimi Sacramenti; quod Romæ fit in Cappella Papæ in prima Dominica Aduentus, & in alijs diebus Festis solemnibus in Ecclesijs maioribus Vrbs.

5 In ingressu Celebrantis & Ministrorum ad Altare, in quo patet Sacramentum, omnes debent genuflectere in plano Cappellæ utroque genu. Facta verò confessione, ascendunt ad Altare, vbi deinceps genuflectunt vnico genu, ut expeditiores sint; & Celebrans dicit, *Oramus te Domine*, ut aliàs.

6 Incensatio Altaris fit de more stante Sacerdote, dum benedicit incensum; quod item de more benedicuntur, ex *Cerimon. Episcop. lib. 1. cap. 23*, quia Altare & Celebrans etiam thurificari debent. Pro Cruce, quæ adesse non debet, incensatur Sacramentum à Celebrante super altiorem Altaris gradum cum Ministris genuflexo. Neque Diaconus osculari quidquam debet in hac Missa, quod tradi debeat Celebranti; neque manus item Celebrantis in traditione rerum, ob apertam præsentiam sanctissimi Sacramenti:

quod expressè dicitur in *Cerimonial. Episcop. lib. 27. cap. 33*. *Absque osculo*, inquit, *cochlearis, & manus*: quidquid contrà scripserit recentior. Inclinat autem Celebrans genuflexus caput suum profundè, ante & post incensationem Sacramenti.

7 Cum incensandus est Celebrans, reddito Thuribulo in cornu Epistolæ, ut moris est, descendit, & sistit se apud idem cornu, facie versa ad populum, aduertens, ne, dum mouet se, terga vertat Sacramento, & ibi à Diacono econtrà stante in plano Cappellæ incensatur. quod erit quoque obseruandum in altera incensatione ad Offertorium, & ibidem lauat manus. Eadem enim est ratio exeundi extra Altare, tam pro incensatione quàm pro ablutione manuum Celebrantis: & vtrumque seruetur in Vrbe.

8 Accedens ad medium Altaris, & recedens à medio, vel transiens ante medium toties quoties, semper genuflectit Celebrans vnico genu: quod & Ministri obseruant.

9 Conuertens se ad populum dicturus, *Dominus vobiscum*, seu alia, facta genuflexione post osculum Altaris, sistit se renibus versis ad Euangelij cornu; tum facta iterum genuflexione in medio, redit ad librum, seu Altare.

10 Diaconus & Subdiaconus non omittunt tamen osculum manus Celebrantis in fine Epistolæ, & ante Euangelium, quod aliàs fit de more.

11 Si concionandù est à Celebrante, fiat ab eo stante in cornu Euangelij, & aperto capite. Ministri ad eius dextram stabunt extra cornu Euangelij.

12 In incensatione oblatorum benedicit incensum de more, & sine genuflexio-

inflexione incensat oblata: tum genuflexus super altiorem gradum, ut supra, incensat Sacramentum ut initio Missæ. Diaconus non amouet Calicem de medio, quia nullum est periculum effusionis eius.

13 Dicitur *Orate fratres* à Celebrante, ubi *Dominus vobiscum*: sed non perficitur circulus, ut habetur in *Missali Fer. 6. Parasceues*. rursusque genuflectitur, quia reditur ad medium.

14 Reliqua usque ad Communionem inclusivè fiunt ut in alijs Missis: à Communionem ad finem Missæ fiunt genuflexiones & conuersiones ad populum, ut *num. 8. & 9.* dictum est.

15 In benedictione populo danda, dicitur, *Omnipotens Deus*, genuflectit Celebrans, & in latere Euangelij benedicit. non perficit circulum, neque in medio genuflectit, sed in eodem latere conuersus statim ad Altare signat librum, seu Tabellam Euangelij ultimi, non Altare, quamuis Sacramentum esset altius Altari: est enim, ac si esset in Altari.

16 Recedit cum Ministris ab Altari, cù genuflexione in plano Cappelle utroque genu facta: vel, si facienda

est Processio, pro fine Orationis publicæ, facta prope Altare genuflexione in medio, descendit extra cornu Epistolæ, ubi, depositis Manipulis à se & à Ministris cum Casula, induit Celebrans Pluuiiale, & cetera facit quæ ad Processionem spectant, de qua nos *infra par. 4. tit. 12. a num. 3. & seqq.* quibus illud hoc loco adde, incensandum esse prius Sacramentum quam deponatur de loco suo super Altare, si imponendus est orationi finis.

17 In Missa priuata, quæ tamen quàm parcissimè celebranda erit in Altari, in quo sacra Eucharistia est exposita, eadem obseruari debent quæ supra diximus, demptis ijs quæ sunt propria solemnem Missæ.

18 Neque illud omitatur, quod præscriptum de manuum ablutione extra Altare. Quidam sumunt ablutionem digitorum, antequam redeant ad medium Altaris, ad maiorem erga Sacramentum reuerentiam; sed non video irreuerentiam in sumenda purificatione Calicis in medio Altaris, ergo neque digitorum. quare placet ex communiori vsu ritus communis omnibus Missis.

Ordo Missæ, & partium eiusdem additio, iuxta ordinem temporum. XV.

HActenus ordinem totius Missæ examinauimus, secundum quem Missa celebratur: nunc quàm breuissimè videamus, quo ordine aucta sit eadem Missa ab initio nascentis Ecclesiæ ad hodiernum usque diem, ordine temporum seruato; si de Liturgia sancti Petri fortasse dubites, quam Lindanus defendit (quo casu tota esset à sancto Petro) Successores autem Decretis firmarunt eandem per

partes. Præterea eiusdem Missæ mysticam expositionem ex antiquis Interpretibus hauriamus, eam nimirum, quæ aptius Domini nostri Iesu Christi vitam, actiones & passionem ordinatè representat. Postremò Canonis literalem sensum in quibusdam verbis non ita facilem aperiamus.

1 Ex dictis igitur, initio Ecclesiæ Missa constabat Consecratione tantum